

Projekt

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY LYSKI**

z dnia ..... 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Lyski na lata 2025 –
2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 16 b ust. 1 i 2, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.)

**na wniosek Wójta Gminy Lyski
Rada Gminy Lyski
uchwala, co następuje:**

- § 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lyski na lata 2025 -2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lyski.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wójt Gminy Lyski

Sylwia Gabryelska-Ritzka

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Gminy Lyski
z dnia ..... 2025 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE LYSKI NA LATA 2025 – 2030

Spis treści

Wprowadzenie.....	2
I. Podstawy prawne.....	3
II. Charakterystyka Gminy Lyski.....	4
1. Informacje ogólne.....	4
2. Struktura demograficzna mieszkańców.....	4
3. Oświata.....	6
4. Kultura, sport i rekreacja.....	8
5. Zdrowie.....	9
6. Bezpieczeństwo.....	9
III. Diagnoza problemów społecznych w Gminie Lyski.....;	10
1. Zadania pomocy społecznej.....	10
2. Kluczowe problemy społeczne w obszarze pomocy społecznej.....	13
2.1 Ubóstwo.....	15
2.2 Bezrobocie.....	16
2.3 Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.....	17
2.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	20
2.5 Uzależnienia.....	21
2.6 Przemoc domowa.....	23
2.7 Sytuacja osób starszych.....	26
3. Analiza SWOT.....	28
IV. Misja, cele i strategiczne kierunki działań Gminy Lyski.....	36
V. Zakładane rezultaty.....	45
VI. Źródła finansowania.....	46
VII. Wdrożenie, monitorowanie i ewaluacja Strategii.....	47
VIII. Zakończenie.....	48

Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lyski na lata 2025-2030 jest kontynuacją działań wynikających z realizacji Strategii na lata 2021-2024.

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej, zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej między innymi takimi jak: edukacja, polityka zdrowotna, bezpieczeństwo publiczne, pomoc niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Strategia jest dokumentem stanowiącym podstawę do podejmowania długofalowych zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej oraz wdrażania rozwiązań w postaci programów lokalnych. Jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom Gminy Lyski odpowiedniego poziomu życia i zabezpieczenia ich podstawowych potrzeb

Działania będą kierowane głównie do środowisk, które pozostają na marginesie życia społecznego, osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem. Zjawiska ubóstwa rodzin, związane z bezrobociem, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny rodzin, w tym wielodzietnych, uzależnienia i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy Lyski została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej w Lyskach, dane uzyskane z Urzędu Gminy Lyski i podległych mu jednostek, Powiatowego Urzędu Pracy w Rybniku, oraz instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lyskach.

Analiza zebranej dokumentacji dała możliwość określenia rzeczywistych problemów społecznych oraz ustalenia odpowiednich dla nich kierunków działań strategicznych. Cele i kierunki działań są zgodne ze wskazaniem innych dokumentów o charakterze programowym z obszaru polityki społecznej. Założenia zapisane w Strategii realizowane będą w zależności od posiadanych przez Samorząd Gminy środków, jak i środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

I. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Określa on w ramach zadań własnych gminy „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Inne akty prawne, które mają wpływ na treść i kształt niniejszej Strategii to:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- 2) ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- 3) ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 4) ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- 5) ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- 6) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- 7) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 8) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- 9) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 10) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 11) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 12) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 13) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 14) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- 15) ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- 16) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 17) ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,

- 18) ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- 19) ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny,
- 20) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Opracowując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lyski uwzględniono wymienione poniżej dokumenty strategiczne i programowe o kluczowym znaczeniu dla planowania i realizacji celów i kierunków działań:

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na 2025 r.

Program Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie w Gminie Lyski na lata 2023-2027.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Lyski na lata 2024-2026.

II. Charakterystyka Gminy Lyski.

1. Informacje ogólne.

Lyski to gmina wiejska położona w południowo zachodniej części województwa śląskiego w powiecie rybnickim. Graniczy od wschodu z miastem Rybnik, od południa z gminami Jejkowice i Gaszowice, od zachodu z miastem Racibórz, a od północy z gminami Nędza i Kuźnia Raciborska. Gmina Lyski zajmuje obszar 57,83 km², w tym: użytki rolne: 53%, użytki leśne: 36%. Gmina stanowi 25,74% powierzchni powiatu. W skład Gminy Lyski wchodzi 10 sołectw: Adamowice, Bogunice, Dzimierz, Lyski, Nowa Wieś, Pstrązna, Raszczyce, Sumina, Zwonowice, Żytka.

Usytuowana jest na skrzyżowaniu ważnych szlaków kolejowych i drogowych, które łączą sąsiednie miasta, co sprzyja komunikacji zewnętrznej, aczkolwiek wewnętrzna komunikacja publiczna jest utrudniona, ponieważ poszczególne sołectwa, rozłożone są kółkiem wokół centrum i oddalone od siebie średnio o kilka kilometrów.

2. Struktura demograficzna mieszkańców.

Liczba mieszkańców Gminy Lyski w roku 2024 wynosiła 9463 w tym 4861 kobiet i 4602 mężczyzn. Jak możemy zauważyć liczba mieszkańców Gminy Lyski zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku o 43 osoby.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Lyski.

Rok	Liczba mieszkańców	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn
2021	9462	4842	4620
2022	9469	4840	6429
2023	9506	4868	4638
2024	9463	4861	4602

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Gminy Lyski.

W 2024 r. w Gminie Lyski urodziło się 58 dzieci a zmarło 105 mieszkańców. W stosunku do poprzednich lat liczba urodzeń z roku na rok maleje.

Tabela 2. Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Lyski .

Rok	Liczba urodzeń	Liczba zgonów
2021	89	156
2022	91	126
2023	67	84
2024	58	105

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Gminy Lyski.

Poniższa tabela obrazuje jak kształtowała się liczba mieszkańców Gminy Lyski z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny. W roku 2024 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 1857, w wieku produkcyjnym 5562 natomiast w wieku poprodukcyjnym 1953. W porównaniu do poprzednich lat możemy zauważyć zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym tj. kobiet w wieku powyżej 60 lat i mężczyzn w wieku powyżej 65 lat. Co wskazuje na starzenie się społeczeństwa w Gminie Lyski.

Tabela 3. Liczba mieszkańców Gminy Lyski.

Rok	Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym		Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym		Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
2021	886	964	2705	3072	1251	584
2022	860	929	2721	3103	1259	597
2023	856	937	2742	3081	1270	671
2024	892	965	2664	2898	1305	648

Źródło: Dane statystyczne Urzędu Gminy Lyski.

3. Oświata

Szkoły wyposażają swych uczniów w wiedzę nie tylko w ramach zajęć edukacyjnych, lecz również podczas zajęć organizowanych w ramach kół pozalekcyjnych, umożliwiających rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży. Szkoły zapewniają pomoc pedagogiczną i psychologiczną, organizują opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi, uczęszczającymi do szkoły, kierują do zespołów dydaktyczno wyrównawczych i na zajęcia korekcyjno - kompensacyjne. Realizują cele wychowawcze na wszystkich organizowanych przez szkoły zajęciach przez nauczycieli, wychowawców, bibliotekarzy, wychowawców świetlic czy pracowników niepedagogicznych, w ścisłej współpracy z rodzicami.

Gmina Lyski posiada rozbudowaną bazę oświatową, na którą składa się dobrze rozwinięta sieć przedszkoli, oraz szkół stopnia podstawowego:

- 1) Zespół Szkolno – Przedszkolny w Adamowicach (Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Adamowicach);
- 2) Zespół Szkolno – Przedszkolny w Pstrążnej (Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Pstrążnej);
- 3) Zespół Szkolno – Przedszkolny w Zwonowicach (Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Zwonowicach);
- 4) Zespół Szkolno – Przedszkolny w Lyskach (Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Lyskach wraz z oddziałami zamiejscowymi w Bogunicach i Suminie);

- 5) Szkoła Podstawowa w Raszczykach wraz z oddziałem przedszkolnym w Raszczykach i oddziałem przedszkolnym zamiejscowym w Żytnej.

Tabela 4. Stan organizacji szkół podstawowych w Gminie Lyski

	2021		2022		2023		2024	
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Lyski	16	322	16	336	16	316	15	301
Adamowice	7	72	7	70	7	57	7	55
Pstrążna	7	117	7	116	7	103	7	94
Zwonowice	7	100	8	127	8	120	8	123
Raszczyce	8	107	8	129	8	123	7	117
Razem	45	718	46	778	46	719	44	690

Źródło: Dane statystyczne Gminnego Zespołu Obsługi Placówek Oświatowych w Lyskach.

Tabela 5. Stan organizacji przedszkoli publicznych i niepublicznych w Gminie Lyski.

	2021		2022		2023		2024	
	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
Adamowice	1	19	1	25	1	24	1	24
Lyski	7	161	6	149	6	138	6	138
Pstrążna	2	49	3	68	3	53	3	53
Zwonowice	3	70	3	56	3	64	3	64
Raszczyce	3	61	3	69	3	71	3	71
Ogółem	16	360	16	367	16	350	16	350

Źródło: Dane statystyczne Gminnego Zespołu Obsługi Placówek Oświatowych w Lyskach.

4. Kultura, sport i rekreacja

W Gminie Lyski animatorem życia kulturalnego jest Gminna Biblioteka Publiczna w Lyskach, która od 1 lutego zmienia nazwę na Centrum Biblioteki i Kultury w Lyskach. Biblioteka jest wpisana do rejestru instytucji kultury, wchodzi w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. Prowadzi ona różnorodną działalność kulturalno – artystyczną i edukacyjną, której celem m. in. jest rozwijanie kultury lokalnej, integrowanie mieszkańców, dbanie o pamięć i szacunek dla tradycji gminy Lyski. Ponadto Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelnich i informacyjnych mieszkańców, dba o sprawne funkcjonowanie sieci bibliotecznej na terenie Gminy, może podejmować inne działania dla zaspokojenia potrzeb społeczności gminy i realizacji ogólnokrajowej polityki bibliotecznej. Sieć biblioteczną tworzą placówki Lyski (centrala) oraz filie: Adamowice, Pstrążna i Raszczyce.

Na terenie Gminy Lyski działają takie organizacje społeczne jak:

- 1) Koło Gospodyń Wiejskich „Perełki” w Adamowicach;
- 2) Koło Gospodyń Wiejskich w Pstrążnej;
- 3) Koło Gospodyń Wiejskich w Suminie;
- 4) Koło Gospodyń Wiejskich w Bogunicach;
- 5) Koło Gospodyń Wiejskich „Raszczanki” w Raszczykach;
- 6) Koło „Zwonowianki”;
- 7) Zespół „Dzimierzanki”;
- 8) Stowarzyszenie eksploracyjno-historyczne „Rudawa”.

Przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lyskach funkcjonuje kompleks sportowy – Orlik. Administratorem kompleksu jest Gminny Zespół Obsługi Placówek Oświatowych w Lyskach. W skład kompleksu wchodzi: boisko ze sztuczną trawą, boisko do koszykówki, boisko do siatkówki, boisko do piłki ręcznej o wymiarach, boisko do siatkówki plażowej, bieżnia, skocznia w dal, dwa stoły do tenisa stołowego, przenośne trybuny, siłownia zewnętrzna z ośmioma podwójnymi stanowiskami do ćwiczeń. Średnio w ciągu dnia z boisk korzysta 50-80 osób w godzinach popołudniowych oraz młodzież ze szkół w ramach zajęć wychowania fizycznego i SKS. Na terenie Gminy Lyski działa 9 klubów sportowych:

- 1) LKS Adamowice

- 2) LKS Dzimierz
- 3) LKS Lyski
- 4) LKS „Czarni” Nowa Wieś
- 5) LKS Pstrążna
- 6) LKS Brax Ton Raszczyce
- 7) LKS Zwonowice
- 8) UKS Gracz
- 9) LKS Bogunice

5. Zdrowie

Podstawową opiekę zdrowotną na terenie Gminy Lyski zapewniają następujące Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej:

- 1) „Servimed” S.C., ul. Rybnicka 2, 44-295 Lyski;
- 2) „Servimed” S.C., ul. Wyzwolenia 30, 44-284 Pstrążna;
- 3) „Twój Lekarz” S.C. ul. Raciborska 131, 47-435 Raszczyce.

Na terenie gminy znajduje się także Poradnia Stomatologiczna w Lyskach przy ulicy Rybnickiej 2. Do dyspozycji mieszkańców są dwa punkty apteczne, zlokalizowane w miejscowościach: Punkt Apteczny w Lyskach, ul. Rybnicka 2 oraz Punkt Apteczny w Pstrążnej, ul. Wyzwolenia 30.

6. Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków gminy. O stan bezpieczeństwa na terenie Gminy Lyski dba przede wszystkim Posterunek Policji w Gaszowicach, który podlega pod Komendę Miejską Policji w Rybniku oraz Straż Gminna w Lyskach, która prowadzi działania na podstawie ustawy o strażach gminnych z dnia 29 sierpnia 1997 roku na terenie gmin Lyski, Gaszowice i Jejkowice. W realizacji zadań straż współpracuje z urzędami gmin,

gminnymi jednostkami i zakładami podległymi, a także z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Ponadto, na terenie gminy działa 9 jednostek straży pożarnej: OSP Adamowice, OSP Bogunice, OSP Dzimierz, OSP Lyski, OSP Pstrążna, OSP Raszczyce, OSP Sumina, OSP Zwonowice, OSP Żytna. które zrzeszają łącznie 150 strażaków przygotowanych do działań ratowniczych w stanach zagrożenia żywiołowego, jak również innych. Strażacy szkolą również dzieci i młodzież w zakresie ogólnego bezpieczeństwa, organizują różne zawody sportowe, a przede wszystkim promują wśród młodzieży pozytywne wzorce wychowawcze.

III. Diagnoza problemów społecznych w Gminie Lyski.

1. Zadania pomocy społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej na rzecz mieszkańców Gminy Lyski realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Lyskach. Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie w stosunku 1 pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. W Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych jest trzech pracowników socjalnych świadczących pomoc w formie pracy socjalnej i przeprowadzających wywiady środowiskowe w środowisku zamieszkania.

Obecny model pomocy społecznej ukształtowała ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Według ustawy – pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Do zadań ośrodka pomocy należy między innymi:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,

- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomoc środowiskowa zakłada współdziałanie służb socjalnych z wieloma podmiotami, m. in. policją, sądem, placówkami służby zdrowia, szkołami, urzędami, organizacjami pozarządowymi itp.

Pomoc społeczna udzielana jest z następujących powodów:

- 1) **ubóstwo** – rozumiane jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Jest to pojęcie o charakterze bardzo względnym, bowiem co dla jednych jest ubóstwem, dla drugih może uchodzić za dostatek.
- 2) **sieroctwo** – to stan, w którym dziecko pozbawione jest rodziców, przy czym, gdy oboje rodzice nie żyją – dziecko jest sierotą, gdy jedno- półsierotą;
- 3) **bezdomność** – osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym, w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i nie zameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania;
- 4) **potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności** – oznacza objęcie pomocą społeczną kobiet w ciąży i rodzin wychowujących dzieci. Rodzina wielodzietna to rodzina, w której skład wchodzi troje i więcej dzieci;
- 5) **bezrobocie** – dla potrzeb pomocy społecznej definicję bezrobocia przyjmuje się zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przyjmując, że osobą bezrobotną jest osoba niezatrudniona i niewykonywująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy bądź, co najmniej w połowie wymiaru w przypadku niepełnosprawnych, nieucząca się w systemie dziennym, zarejestrowana w urzędzie pracy, jeżeli ukończyła 18 lat, lecz nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiety i 65 lat w przypadku mężczyzny, nie nabyła prawa do emerytury lub renty, a także nie pobiera, nie prowadzi działalności gospodarczej, nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności, nie uzyskuje miesięcznie dochodu w wysokości przekraczającej połowę najniższego wynagrodzenia, a także nie pobiera w ramach świadczeń pomocy społecznej zasiłku stałego;

- 6) **niepełnosprawność** – kwestie niepełnosprawności reguluje ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych zgodnie, z którą osoba niepełnosprawna to taka osoba, której niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego lub lekkiego) albo o całkowitej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia;
- 7) **długotrwała lub ciężka choroba** – chorobę należy definiować jako stan, który aktualnie albo potencjonalnie przeszkadza w prawidłowym funkcjonowaniu człowieka;
- 8) **bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych** – rodzina niepełna to rodzina pozbawiona ojca lub matki, często w tych rodzinach występuje bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, co powoduje konieczność udzielania pomocy;
- 9) **przemoc domowa** – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą;
- 10) **trudności w integracji cudzoziemców**, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy, udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 11) **alkoholizm lub narkomania** – alkoholizm to okresowe spożywanie alkoholu wynikające z chęci doznania jego działania psychicznego, a także w celu uniknięcia nieprzyjemnego uczucia związanego z zaprzestaniem jego spożywania, natomiast narkomania jest stanem zatrucia okresowego lub chronicznego spowodowanym powtarzającym się przyjmowaniem narkotyków w postaci naturalnej lub syntetycznej;
- 12) **trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego** – osoby skazane na karę pozbawienia wolności mogą mieć trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu

zakładu karnego, spowodowane to może być zerwaniem więzi społecznych i rodzinnych, zaniku umiejętności życia w społeczności lokalnej;

- 13) **zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa** – mianem zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej określa się zdarzenie niezależne od woli człowieka. Natomiast sytuacja kryzysowa rozumiana jest jako sytuacja, w której istnieje zagrożenie naruszenia określonych dóbr osobistych, materialnych, zdrowia i życia ludzi, z której to sytuacji trudne jest znalezienie rozwiązania przy użyciu normalnych środków;
- 14) **klęska żywiołowa lub ekologiczna** – klęska żywiołowa to zdarzenie losowe, zagrażające bezpieczeństwu życia lub mienia większej liczby osób (np. pożar, powódź), klęska ekologiczna to trwałe uszkodzenie lub zniszczenie dużego obszaru środowiska przyrodniczego, wpływające negatywnie na zdrowie bądź życie ludzi.

2. Kluczowe problemy społeczne w obszarze pomocy społecznej

Podstawą do przeprowadzenia analizy problemów społecznych występujących w Gminie Lyski są dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lyskach, dane Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lyskach, dane Urzędu Gminy Lyski i dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lyskach. Dane te nie obrazują rzeczywistej skali poszczególnych problemów. Pozwolą jednakże na zidentyfikowanie podstawowych obszarów zagrożeń społecznych w Gminie Lyski.

Poniższa tabela obrazuje jak kształtowała się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na powód trudnej sytuacji. Jak można zauważyć największym problemem jest problem ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby a także problem przemocy domowej i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 6. Powody przyznania pomocy społecznej.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2021		2022		2023		2024	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
ubóstwo	49	111	43	94	54	109	48	95
sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0
bezdomność	0	0	3	3	7	7	5	6
potrzeba ochrony macierzyństwa	6	33	6	32	6	27	3	17
bezrobocie	30	70	23	45	26	51	24	44
niepełnosprawność	13	27	13	31	15	33	22	39
długotrwała lub ciężka choroba	11	24	11	22	18	31	20	35
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	6	28	2	20	7	25	6	22
przemoc domowa	19	50	13	41	22	66	16	47
trudności w integracji cudzoziemców	0	0	0	0	0	0	0	0
alkoholizm	9	23	9	18	4	8	5	10
narkomania	0	0	1	1	0	0	1	1
trudności po wyjściu z zakładu. karnego	0	0	0	0	0	0	0	0
zdarzenie losowe	0	0	1	1	0	0	9	25
kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	14	38

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Lyskach.

2.1. Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie. Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Na kształtowanie zjawiska ubóstwa mają wpływ takie czynniki jak:

- utrata pracy lub jej długoletni brak;
- brak środków utrzymania i brak podstaw do uzyskania ich z innych źródeł niż pomoc społeczna;
- trudny start młodych ludzi w dorosłe życie;
- bezdomność;
- niezaradność życiowa;
- wielodzietność, rodzina niepełna, samotne wychowywanie dzieci;

- rosnące koszty utrzymania rodziny;
- rozpady małżeństw;
- długotrwałe choroby, w tym choroby psychiczne;
- niepełnosprawność;
- patologie społeczne, głównie alkoholizm;
- niskie świadczenia rentowe i emerytalne.

2.2 Bezrobocie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, osoba bezrobotna to osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nie ucząca się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie niestacjonarnym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Równowaga lokalnego rynku pracy to jeden z najważniejszych celów polityki rozwoju społeczno-gospodarczej każdej gminy, tak w wymiarze czasu bieżącego jak i w wymiarze wielu lat. Wśród wszystkich problemów społecznych występujących w obecnej polskiej rzeczywistości, bezrobocie wydaje się być najpoważniejszym. Nie inaczej jest na terenie gminy Lyski

Bezrobocie dotyka największą liczbę mieszkańców gminy korzystających z pomocy społecznej oraz pociąga za sobą cały szereg problemów. Bezrobocie, poczynając od zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny
- zmniejszenia siły emocjonalnego wsparcia wśród członków rodzin
- zwiększenie ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące

płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w okresie zatrudnienia, a także od posiadanych dóbr, oszczędności i długów. Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej jego rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne, do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami natury opiekuńczo-wychowawczej, przemocą, czy zanikaniem autorytetów. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc domowa oraz alkoholizm. Przymusowa beczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Zdarza się, że długotrwałym bezrobociem objęci są wszyscy dorośli członkowie rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych, których konsekwencją jest dziedziczenie statusu bezrobotnego.

Podstawowe znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, prowadzona przez pracowników socjalnych, to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzenie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie. Pomocą dla osób bezrobotnych z terenu Gminy zajmuje się głównie Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku. Osoba zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy, która uzyskała status osoby bezrobotnej zyskuje prawo do ubezpieczenia zdrowotnego dla siebie i rodziny, ale otrzymuje także prawa do różnych zasiłków, dotacji, pożyczek, wspomaganego zatrudnienia, w tym: prawo do otrzymania zasiłku dla bezrobotnych, dostęp instrumentów rynku pracy (np. dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej, konsultacji, specjalistycznego doradztwa, staże, dofinansowanie zatrudnienia), dostęp do usług rynku pracy (pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia).

2.3 Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba

Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych, to ogół działań podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych, mających na celu wyrównywanie szans funkcjonowania osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego i społecznego, umożliwiających ich pełną integrację ze społeczeństwem.

W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych określono, iż do osób niepełnosprawnych należą te osoby, które trwale lub okresowo niezdolne są do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub

długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującej niezdolność do pracy, jeżeli uzyskały orzeczenie o: zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, niepełnosprawności osoby, która nie ukończyła 16 rok życia.

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych są zadaniem ogólnospołecznym. Założeniem polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych jest dążenie do kompleksowego działania, uwzględniającego potrzeby fizyczne, psychiczne, społeczne, duchowe niepełnosprawnego obywatela i stwarzającego możliwość integracji ze społeczeństwem.

Ważnym elementem ogólnej wiedzy o problemach osób niepełnosprawnych jest rozpoznanie materialnych warunków życia w ich gospodarstwach domowych. Choć funkcjonowanie osób niepełnosprawnych jest przede wszystkim zdeterminowane rodzajem i nasileniem ograniczeń zdrowotnych, to inne wymiary ich sytuacji i możliwości życiowych są w dużej mierze określone przez poziom warunków materialnych. Wielkość i standard mieszkania, wyposażenie w przedmioty trwałego użytku oraz przystosowanie mieszkania do potrzeb osób niepełnosprawnych warunkuje stan zdrowia, możliwości radzenia sobie w sytuacji choroby czy kalectwa oraz możliwości domowej rehabilitacji. Sytuacja finansowa wyznacza w dużej mierze możliwość leczenia i rehabilitacji, odpłatnej opieki, zakup leków lub sprzętów ułatwiających, a często umożliwiających codzienne funkcjonowanie. Liczba osób niepełnosprawnych oraz różnorodność problemów, jakie rodzi niepełnosprawność sprawia, że grupa ta powinna zajmować szczególne miejsce w systemie pomocy społecznej w celu wyrównywania ich szans w środowisku lokalnym.

Jako najważniejsze problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin można wymienić: trudną sytuację materialną rodzin, w których występuje dysfunkcja niepełnosprawności powodującą, że stanowią one jedną z najliczniejszych grup ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej, zbyt wysokie koszty leków oraz ograniczone możliwości leczenia i rehabilitacji, częste pozostawianie przez rodzinę w środowisku bez zapewnienia należytej opieki.

Ważną formą wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie Gminy Lyski jest działalność Oddziału Ośrodka Pomocy Społecznej - Świetlicy Wielopokoleniowej w Nowej Wsi, do której uczęszczają dorosłe osoby niepełnosprawne. Działalność placówki zapewnia im pomoc, możliwość samodoskonalenia, samorozwoju jak i uniknięcia izolacji.

Gmina Lyski od 2022 roku realizuje program Opieka wytchnieniowa dla jednostek samorządu terytorialnego finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego. Celem programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności poprzez zapewnienie im czasu na odpoczynek i regenerację. W ramach projektu osoby niepełnosprawne poza codziennym zajęciami i opieką korzystały ze wsparcia psychologa i fizjoterapeuty.

Tabela 7. Realizacja programu Opieka wytchnieniowa dla Jednostek Samorządu Terytorialnego.

Rok	Liczba osób	Środki finansowe
2022	7	68 544,00 zł
2023	9	69 360,00 zł
2024	10	79 152,00 zł

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Lyskach.

Od 2023 roku Gmina Lyski realizuje program Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla jednostek samorządu terytorialnego finansowych ze środków Funduszu Solidarnościowego. Głównym celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Celem rozpowszechnienia usług asystencji osobistej jest zwiększenie szans osób z niepełnosprawnościami na prowadzenie bardziej niezależnego/samodzielnego i aktywnego życia, dążenie do poprawy funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością w jej środowisku, zwiększenia możliwości zaspokajania jej potrzeb oraz włączenia jej w życie społeczne.

Tabela 8. Realizacja programu Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego.

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych	Liczba asystentów	Środki finansowe
2023	3	1	28 886,40 zł
2024	6	4	45 920,40 zł

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Lyskach.

2.4 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia każdego człowieka, a przede wszystkim dziecka. Ze względu na rolę jaką pełni w przekazywaniu norm i wartości własnemu potomstwu, funkcje jakie spełnia oraz swą działalność na rzecz swoich członków stawia ją na najwyższej pozycji w systemie społecznym. Głębokie przemiany społeczno – ekonomiczne dokonane w ostatnich latach nasiliły powstanie wielu patologicznych zjawisk w społeczeństwie, a przede wszystkim w rodzinie, które dotyczą dzieci i młodzież, odznaczając na ich życiu swoje piętno. Bardzo częstym zjawiskiem występującym w dzisiejszych czasach jest dysfunkcyjność rodziny, przejawiająca się niedostatecznym wypełnianiem swoich funkcji, nie wywiązywaniem się z obowiązków względem swoich dzieci i innych członków, nieumiejętnością pomyślnego rozwiązywania własnych problemów i sytuacji kryzysowych. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny odbija się na życiu dziecka, prowadząc do zaburzeń w rozwoju fizycznym, intelektualnym, moralnym i osobowościowym, prowadząc do nasilającego się zjawiska demoralizacji, a w następstwie do przestępczości dzieci i młodzieży. Polityka społeczna państwa wskazuje na potrzebę systemowych rozwiązań w zakresie wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mieszczących się w formule zintegrowanych i interdyscyplinarnych działań.

Zadania z zakresu pomocy społecznej oraz kreowanie lokalnej polityki społecznej na terenie Gminy, koordynuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest on inicjatorem działań o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Lyskach należy między innymi realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wspieranie rodziny przeżywającej

trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Jedną z przyczyn korzystania z pomocy Ośrodka jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, która może występować z innymi niekorzystnymi zjawiskami, tj. niepełną strukturą rodziny, wielodzietnością, ubóstwem, przemocą, bezrobociem. Wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą i przy aktywnym jej udziale. Praca z rodziną realizowana jest zgodnie z opracowanym planem pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Plan pracy z rodziną odpowiadał na problemy rodzin i odnosił się zarówno do stwierdzonych deficytów jak i potrzeb oraz mocnych stron rodziny.

We wszystkich rodzinach objętych pomocą asystenta występowały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych łączyła się często z innymi dysfunkcjami: przemoc domowa, alkoholizm, choroba psychiczna, upośledzenie umysłowe rodzica.

Tabela 9. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Lyski.

Rok	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny	12	12	15	13
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	39	33	34	30
Liczba asystentów rodziny	1	1	1	1

Źródło: Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Lyskach.

2.5. Uzależnienia

Problem uzależnień dotyczy głównie alkoholizmu i narkomanii. Alkoholizm to zespół uzależnienia od alkoholu, nałóg alkoholowy bądź choroba alkoholowa, która zaczyna się i rozwija podstępnie, bez świadomości zainteresowanej osoby. Część osób, mimo pomocy społecznej dalej

ma problemy. Często jest to spowodowane nadużywaniem alkoholu w zastępstwie lub z braku umiejętności korzystania z pomocy. Zjawisko narkomanii natomiast wzrasta z kolei z powodu zwiększającej się dostępności do środków psychoaktywnych, pewnego rodzaju mody na zażywanie narkotyków wśród młodzieży, braku autorytetów i celów życiowych.

Z kwestią nałogu alkoholowego pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat. Problem nadużywania alkoholu przez osoby korzystające z pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia między członkami rodziny, ubóstwo, bezrobocie, problemy wychowawcze i przemoc domowa. Poza tym można wyróżnić następujące szkody u osób pijących: samozniszczenie osób uzależnionych od alkoholu, uszkodzenie zdrowia u osób nadmiernie pijących bez klinicznych objawów uzależnienia, uszkodzenie rozwoju psychofizycznego bądź utrata możliwości kariery edukacyjnej u upijających się nastolatków. Nadużywanie alkoholu stanowi dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców kraju i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiary i niszczyielskie działanie dają się obserwować wśród klientów pomocy społecznej.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie przez Radę Gminy Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Wykonywaniem zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz realizacją wspomnianego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. zajmuje się w głównej mierze Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, którą powołuje Wójt Gminy. Źródłem finansowania zadań ww. programu są środki z budżetu Gminy pochodzące z opłat za udzielone zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Tabela 10. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Lyski w latach 2021-2024

	2021	2022	2023	2024
Posiedzenia GKRPA w Lyskach	17	12	12	12
Przeprowadzone rozmowy motywujące	30	22	30	17
Skierowane wnioski o leczenie	10	5	8	7
Skierowane wnioski przez biegłych	5	5	11	2
Skierowane wnioski o leczenie do Sądu Rejonowego	5	1	1	2

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lyskach.

2.6 Przemoc domowa

Pojęcie przemocy domowej jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Przemoc domową należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków, finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Z kolei przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego, wobec których stosowana jest przemoc domowa.

Rodzaje przemocy:

- fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej,
- psychiczna - naruszenie godności osobistej,
- seksualna - naruszenie intymności,
- ekonomiczna - naruszenie własności,
- zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.

W Gminie Lyski działa Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Do podstawowych zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy: integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, takich jak Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe, Zespoły Kuratorskie

Sądu Rejonowego i specjaliści w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

Tabela 11. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Lyski w latach 2021-2024.

	2021	2022	2023	2024
Liczba prowadzonych procedur Niebieskiej Karty	20	13	22	18
Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty	19	13	22	16
Liczba osób doświadczających przemocy	31	27	44	229
Liczba sprawców przemocy	19	14	22	18

Źródło: Dane statystyczne Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Lyski.

Tabela 12. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych

Rok	Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego	Posiedzenia grup roboczych, diagnostyczno - pomocowych
2021	4	18
2022	4	13
2023	5	21
2024	6	46

Źródło: Dane statystyczne Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Lyski.

2.7. Sytuacja osób starszych

Zmieniająca się struktura i funkcje współczesnej rodziny nie sprzyjają kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a gdy osoby te mieszkają razem z dziećmi to właśnie ich świadczenia emerytalne niejednokrotnie stanowią źródło pewnego i stałego dochodu rodziny wielopokoleniowej.

W powszechnej opinii starość postrzegana jest jako okres całkowitej degradacji, izolacji, samotności, braku uczucia i życzliwości niedołęstwa odczuwalnych dolegliwości somatycznych, postępującego uzależnienia od otoczenia, beznadziejnego i ponurego czekania na śmierć.

Najczęściej sygnalizowanym przez te osoby problemem jest pogarszający się stan zdrowia, niepełnosprawność oraz trudna sytuacja materialna. Wpływ na niekorzystny stan zdrowia Polaków mają trudne warunki życia, niedociągnięcia w zakresie opieki zdrowotnej, warunki środowiskowe, a także brak dbałości o własne zdrowie.

W ramach pomocy środowiskowej osobom samotnym, starszym, niepełnosprawnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a były jej pozbawione Ośrodek Pomocy Społecznej udziela wsparcia w zakresie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych podopiecznego: robienie niezbędnych zakupów, przygotowanie posiłku, karmienie podopiecznego jeżeli tego wymaga, bieżące prace porządkowe w mieszkaniu podopiecznego, opiekę higieniczną, pielęgnację podopiecznego, zapewnienie w miarę możliwości kontaktu z otoczeniem, załatwienie drobnych spraw urzędowych, wyjście z podopiecznym na spacer.

Tabela 13. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2021-2024

Rok	Liczba osób	Odpłatność gminy za usługi opiekuńcze
2021	6	10 101,00 zł
2022	3	17 060,00 zł
2023	3	14 240,00 zł
2024	1	10 170,00 zł

Źródło. Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Lyskach.

Usługi świadczone przez opiekunki przyczyniają się do utrzymania odpowiedniego poziomu życia osób starszych, które w codziennym życiu doświadczają ograniczeń w zaspokajaniu podstawowych i niezbędnych potrzeb w miejscu zamieszkania, a poprzez to w dłuższej perspektywie przyczyniają się do opóźnienia momentu umieszczenia w placówkach całodobowej opieki. Wsparcie świadczone w miejscu zamieszkania osób starszych nie zawsze okazuje się wystarczające i wymagane jest zapewnienie całodobowej opieki w postaci umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Tabela 14. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2021-2024 i odpłatność gminy za pobyt mieszkańca.

Rok	Liczba osób	Odpłatność gminy za pobyt mieszkańca
2021	7	172 715,15 zł
2022	7	214 778,00 zł
2023	7	285 692,81 zł
2024	8	352 534,85 zł

Źródło. Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Lyskach.

W gminie Lyski podejmowane są również działania przyczyniające się do zmiany jakości życia mieszkańców 60 + t. j. umożliwiające atrakcyjne spędzanie czasu wolnego i rozwój zainteresowań, a także przeciwdziałające izolacji i wykluczeniu społecznemu. Wychodząc naprzeciw potrzebom osób starszych w 2016 roku w Gminie Lyski powstał Dzienny Dom Senior + w ramach Programu Wieloletniego „SENIOR +” na lata 2015-2020. Program jest kontynuowany w ramach Programu Wieloletniego Senior + na lata 2021-2025 Moduł II Zapewnienie Funkcjonowania placówki Senior + . Utworzony w Lyskach Dzienny Dom Senior + cieszy się dużym zainteresowaniem seniorów. Uczestnicy mają możliwość uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych, rozrywkowych, udziału w warsztatach dietetycznych , rękodzielniczych i innych oraz w rehabilitacji grupowej i indywidualnej.

Od października 2024 r. Gmina Lyski organizuje także dla seniorów 60 + wyjazdy na spektakle, koncerty itp.

Tabela 15. Liczba seniorów korzystających z usług Dziennego Domu Senior +.

Rok	Liczba seniorów	Kwota dofinansowania
2021	24	93 365,76 zł
2022	24	85 536,00 zł
2023	24	85 238,00 zł
2024	24	95 735 ,00 zł

Źródło. Dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej w Lyskach.

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Gminy Lyski oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należycie wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej Gminy Lyski;
- zagrożeń (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

OBSZAR UBÓSTWO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - działalność Ośrodka Pomocy Społecznej - sprawny system udzielania świadczeń socjalnych - zaangażowanie pracowników w działalność na rzecz wykluczenia społecznego - pomoc żywnościowa dla najuboższych mieszkańców Gminy Lyski 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt mała aktywność społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych - bierność klientów pomocy społecznej - niskie wykształcenie i niskie kwalifikacje zawodowe
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin - zwiększenie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej - efektywna praca socjalna 	<ul style="list-style-type: none"> - powiększenie się dysfunkcji rodzin - zjawisko wyuczonej bezradności - uzależnienie od pomocy społecznej

OBSZAR BEZROBOCIE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - potencjał demograficzny – znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym - malejąca liczba świadczeniobiorców z pomocy społecznej z powodu bezrobocia - spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy - dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych - wykwalifikowana kadra instytucji rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> - zjawisko długotrwałego bezrobocia - zjawisko bezrobocia dziedzicznego - niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych - niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych - brak mobilności, słaba komunikacja
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość ograniczenia bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy europejskich - upowszechnianie ofert pracy, usług poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach - rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie Gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost bezrobocia na terenie Gminy - trudności w znalezieniu pracy przez młodzież - niekorzystne rozwiązania prawne w tym wysokie koszty pracodawców a co za tym idzie wzrost bezrobotnych - rosnąca liczba osób bezrobotnych wymagających aktywizacji - brak rozwiązań wspierających powrót na rynek pracy osób samotnie sprawujących opiekę nad osobami zależnymi

OBSZAR NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - zaangażowanie pracowników OPS w pomoc osobom niepełnosprawnym - dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością (zasilek okresowy, zasiłek stały, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne -współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku w zakresie udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym - funkcjonowanie Oddziału Ośrodka Pomocy Społecznej - Świetlicy Wielopokoleniowej dla osób dorosłych niepełnosprawnych - realizacja programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla JST -realizacja programu „Opieka wytchnieniowa” dla JST	<ul style="list-style-type: none"> - brak dostosowanej infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnością - wykluczenie społeczne, samotność, izolacja - niska aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością - ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów - usług rehabilitacyjnych - niewystarczająca liczba miejsc pracy chronionej
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - likwidowanie barier architektonicznych - wzrost akceptacji społecznej osób niepełnosprawnych - realizacji programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością - ograniczony dostęp do medycznych świadczeń specjalistycznych - niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych - izolacja i brak akceptacji osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym

OBSZAR BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZYCH	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Lyskach w kierunku systemowego wsparcia rodzin wielodzietnych, zagrożonych ubóstwem, niepełnych - działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i profilaktyczna - ogólnopolski program Karta Dużej Rodziny - skoordynowany system pomocy społecznej zapewniający wsparcie rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji - pomoc w formie stypendiów szkolnych - wsparcie asystenta rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - nieodpowiednie o przygotowanie do pełnienia ról w rodzinie - zagrożenia dla funkcjonowania rodzin wynikające z uzależnień (alkohol, substancje psychoaktywne) - występowanie zjawiska przemocy domowej - dysfunkcje wychowawcze – niewydolność wychowawcza, zaniedbanie
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny - Działania Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Lyski - efektywna praca socjalna 	<ul style="list-style-type: none"> - kryzys funkcji rodziny i jej ról w życiu społecznym - zagrożenia ze strony nowych rodzaju uzależnień (od Internetu, zakupów online, smartfona) - starzenie się społeczeństwa - migracja młodych ludzi do większych ośrodków miejskich

OBSZAR UZALEŻNIENIA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Lyski - Prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród młodzieży - prowadzenie Gminnego Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych - nadużywanie alkoholu przez dorosłych i coraz częściej dzieci - uzależnienie od środków psychoaktywnych - występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim - brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień - zagrożenia ze strony nowych rodzaju uzależnień (od Internetu, zakupów online, smartfona) - mała skuteczność przymusowego leczenia odwykowego
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom - wzmożony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów - zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży nt. zagrożeń związanych z uzależnieniami - poprawa skuteczności kierowania osób uzależnionych na terapii odwykowe 	<ul style="list-style-type: none"> - łatwy dostęp dzieci i młodzieży do substancji psychoaktywnych - wzrost patologii społecznych - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów - niewystarczającą liczbą i trudny dostęp do placówek i instytucji działających w obszarze uzależnień

OBSZAR PRZEMOC DOMOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - działalność Zespołu Interdyscyplinarnego do Sprawy Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Lyski - funkcjonowanie Punktu Interwencji Kryzysowej w Rybniku - zaangażowana dobrze wykwalifikowana kadra instytucji pomocowych - dobra współpraca służb zajmujących się problematyką przemocy domowej (pomoc społeczna, policja, oświata, kuratorzy sądowi) 	<ul style="list-style-type: none"> - brak sieci poradnictwa specjalistycznego dla ofiar i sprawców przemocy - brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy - niepełna znajomość kompetencji zadań instytucji podmiotów działających na rzecz rodzin zagrożonych przemocą - brak chęci zmiany - współwystępowanie alkoholu oraz przemocy domowej
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zmiany prawne umożliwiające niesienie pomocy rodzinom osobom zagrożonym przemocą domową - zwiększenie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej - rozwój systemu informacji w zakresie edukacji i profilaktyki w przeciwdziałaniu przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost patologii społecznych - poczucie osamotnienia rodzin zagrożonych przemocą wynikające z nieumiejętności pozyskiwania wsparcia - brak chęci zmiany - poczucie bezkarności u sprawców przemocy

OBSZAR STAROŚĆ	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - zaangażowanie pracowników OPS w pomoc osobom starszym - działalność Oddziału Ośrodka Pomocy Społecznej - Dziennego Domu Senior + - organizacja dla seniorów 60 + comiesięcznych wyjazdów na spektakle, koncerty itp. - wzrost akceptacji osób starszych wśród społeczeństwa - usługi opiekuńcze dla osób starszych i niesamodzielnymi 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych - wykluczenie społeczne, izolacja, samotność - zanikanie rodzin wielopokoleniowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych - realizacja projektów, spotkań integracyjnych angażujących osoby starsze w życie społeczne - monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> - postępujący proces starzenia się społeczeństwa - pogarszający się stan zdrowia Polaków - wykluczenie społeczne osób starszych na terenach wiejskich

IV. Misja, cele i strategiczne kierunki działań Gminy Lyski.

Misją gminy Lyski w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2030 jest:

Wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

I CEL STRATEGICZNY
Wspieranie rodziny, przeciwdziałanie występowaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych.
Cel szczegółowy 1.
Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
Kierunki działań: Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom zagrożonym ubóstwem, znajdujących się w trudnej sytuacji osobistej. Systematyczna praca socjalna pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny. Wspieranie działań prowadzonych przez instytucje samorządowe, placówki oświatowe, organizacje społeczne. Realizowanie Programu Wspierania Rodziny. Motywowanie członków rodziny do działań mających na celu niwelowanie własnych dysfunkcji.
Wskaźniki realizacji: Liczba rodzin, których główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezradność w

sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Liczba dzieci, które skorzystały z pomocy formie dożywiania.

Liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji wychowawczych objętych wsparciem asystenta rodziny.

Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.

Liczba dzieci z terenu Gminy przebywających w rodzinach zastępczych.

Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.

Czas realizacji:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii na lata 2025-2030.

Realizatorzy:

Urząd Gminy Lyski, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lyskach, Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Lyski, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lyskach, Centrum Biblioteki i Kultury w Lyskach, placówki oświatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku, Punkt Interwencji Kryzysowej w Rybniku.

Źródła finansowania:

Budżet samorządu gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (min. Unii Europejskiej), organizacje pozarządowe i inne programy.

Prognozowane zmiany:

Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.

Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci.

II CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, bezdomności oraz wykluczeniu społecznemu.

Cel szczegółowy 1

Wsparcie dla osób i rodzin w trudnej sytuacji finansowej oraz zagrożonych bezdomnością.

Kierunki działań:

Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców.

Prowadzenie pracy socjalnej z osobami i rodzinami w trudnej sytuacji materialnej.

Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lyskach.

Zaspokajanie podstawowych potrzeb mieszkańców poprzez realizację Programu pomoc państwa w zakresie dożywiania.

Udzielanie uczniom z rodzin ubogich pomocy w formie stypendiów szkolnych.

Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia bazy lokali mieszkalnych typu socjalnego.

Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.

Wskaźniki realizacji:

Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezdomności.

Liczba osób korzystających z pomocy w formie dożywiania w szkole i w domu.

Liczba uczniów, którym zostało udzielone wsparcie w ramach stypendiów szkolnych.

Liczba osób bezdomnych, którym udzielono pomocy w formie schronienia.

Czas realizacji:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii na lata 2025-2030.

Realizatorzy:

Urząd Gminy Lyski, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lyskach, Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku, placówki oświatowe.

Źródła finansowania:

Budżet samorządu gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne

(min. Unii Europejskiej), organizacje pozarządowe i inne programy.
<p>Prognozowane zmiany:</p> <p>Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa.</p> <p>Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.</p> <p>Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób zagrożonych bezdomnością lub bezdomnych.</p>
<p>Cel szczegółowy 2</p> <p>Wsparcie dla osób bezrobotnych.</p>
<p>Kierunki działań:</p> <p>Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia.</p> <p>Praca socjalna z osobami bezrobotnymi i ich rodzinami.</p> <p>Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lyskach.</p> <p>Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Rybniku mająca na celu aktywizację osób pozostających bez pracy a będących beneficjentami Ośrodka Pomocy Społecznej.</p> <p>Rozpowszechnianie informacji o usługach i instrumentach rynku pracy oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku.</p> <p>Organizacja i realizacja prac społeczne użytecznych.</p>
<p>Wskaźniki realizacji:</p> <p>Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia.</p> <p>Liczba osób bezrobotnych.</p> <p>Liczba osób długotrwale bezrobotnych.</p>
<p>Czas realizacji:</p> <p>Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii na lata 2025-2030.</p>
<p>Realizatorzy:</p> <p>Urząd Gminy Lyski, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lyskach, Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku, placówki oświatowe.</p>

Źródła finansowania:

Budżet samorządu gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (min. Unii Europejskiej), organizacje pozarządowe i inne programy.

Prognozowane zmiany:

Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem bezrobocia.

Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.

Zwiększenie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów i szkoleń.

III CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień.

Cel szczegółowy 1

Wsparcie dla rodzin w których występuje przemoc domowa.

Kierunki działań:

Monitorowanie sytuacji rodzin w których występuje przemoc poprzez prowadzenie pracy socjalnej w ramach procedury Niebieskiej Karty.

Interdyscyplinarna współpraca służb i instytucji w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Pomoc i ochrona osób doznających przemocy domowej (prowadzenie działań zmierzających do uzyskania specjalistycznego poradnictwa, schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia).

Prowadzenie działań motywacyjno-interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc domową.

Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Realizowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2027.

<p>Wskaźniki realizacji:</p> <p>Liczba prowadzonych procedur Niebieskiej karty.</p> <p>Liczba osób doznających przemocy (w tym dzieci) oraz liczba sprawców przemocy.</p> <p>Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.</p> <p>Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych.</p> <p>Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.</p>
<p>Czas realizacji:</p> <p>Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii na lata 2025-2030.</p>
<p>Realizatorzy:</p> <p>Urząd Gminy Lyski, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lyskach, Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Lyski, placówki oświatowe, Punkt Interwencji Kryzysowej w Rybniku.</p>
<p>Źródła finansowania:</p> <p>Budżet samorządu gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (min. Unii Europejskiej), organizacje pozarządowe i inne programy.</p>
<p>Prognozowane zmiany:</p> <p>Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową.</p> <p>Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej.</p> <p>Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemów przemocy domowej.</p>
<p>Cel szczegółowy 2</p> <p>Wsparcie dla osób i rodzin z problemem uzależnień.</p>
<p>Kierunki działań:</p> <p>Kontynuacja działalności Punkt Informacyjno-Konsultacyjnego w Lyskach.</p> <p>Promowanie działalności informacyjnej i edukacyjnej.</p> <p>Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz</p>

przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

Realizowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2025

Wskaźniki realizacji:

Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień.

Liczba przeprowadzonych rozmów motywacyjnych.

Liczba skierowanych wniosków o badanie i leczenie.

Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień.

Czas realizacji:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii na lata 2025-2030.

Realizatorzy:

Urząd Gminy Lyski, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lyskach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lyskach, placówki oświatowe, Punkt Informacyjno-Konsultacyjnego w Lyskach, Punkt Interwencji Kryzysowej w Rybniku.

Źródła finansowania:

Budżet samorządu gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (min. Unii Europejskiej), organizacje pozarządowe i inne programy.

Prognozowane zmiany:

Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnień

Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat problemów które niosą ze sobą uzależniania.

IV CEL STRATEGICZNY

Zintegrowany system wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy 1

Zapewnienie sprawnego systemu kompleksowego wsparcia dla osób starszych oraz zwiększenie ich udziału w życiu lokalnym.

Kierunki działań:

Monitorowanie sytuacji osób starszych.

Informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy oraz przysługujących im prawach.

Udzielanie osobom starszym pomocy finansowej, rzeczowej oraz w postaci pracy socjalnej.

Udzielania wsparcia w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.

Zapewnienie w razie konieczności całodobowej opieki instytucjonalnej np. domy pomocy społecznej.

Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych – zapewnienie dostępu do kultury, rekreacji w ramach działań Ośrodka Pomocy Społecznej oraz w gminnych placówkach kulturalnych, organizacji pozarządowych, kół gospodyń wiejskich.

Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu Senior +.

Wskaźniki realizacji:

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wieku poprodukcyjnym.

Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi.

Liczba osób przebywających w domu pomocy społecznej.

Liczba seniorów korzystających z zajęć w Dziennym Domu Senior +

Czas realizacji:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii na lata 2025-2030.

Realizatorzy:

Urząd Gminy Lyski, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lyskach, Centrum Biblioteki i Kultury w Lyskach

Źródła finansowania:

Budżet samorządu gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (min. Unii Europejskiej), organizacje pozarządowe i inne programy.

Prognozowane zmiany:

Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych.

Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji i potrzeb osób starszych.

Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

Cel szczegółowy 2

**Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz
wsparcie dla ich rodzin.**

Kierunki Działań:

Udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego oraz w formie pracy socjalnej.

Działalność oddziału Ośrodka Pomocy Społecznej – Świetlicy Wielopokoleniowej do której uczęszczają dorosłe osoby niepełnosprawne.

Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych.

Podejmowanie działań z instytucjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością np. PFRON, PCPR.

Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół.

Zapewnienie możliwości korzystania z programu Opieka wychowawcza dla Jednostek Samorządu Terytorialnego

Zapewnienie możliwości korzystania z asystenta w ramach programu Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego.

Wskaźniki monitorowania działań:

Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności.

Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych

Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach świetlicy Wielopokoleniowej w Nowej Wsi.
Czas realizacji: Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii na lata 2025-2030.
Realizatorzy: Urząd Gminy Lyski, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lyskach, Centrum Bibliotek i Kultury w Lyskach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku.
Źródła finansowania: Budżet samorządu gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (min. Unii Europejskiej), organizacje pozarządowe i inne programy.
Prognozowane zmiany: Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób niepełnosprawnych. Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych. Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

V. Zakładane rezultaty

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lyski na lata 2025-2030 przyczyni się do: stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem a także do:

- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności gminy jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców;

- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej;
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa;
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- zmniejszenia skali przemocy domowej.

VI. Źródła finansowania.

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z treści art. 16b. ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lyski przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu samorządowego, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Tabela 16. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lyski na lata 2025-2030.

Lata realizacji strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
Rok 2025	6 950 000,00 zł
Rok 2026	7 400 000,00 zł
Rok 2027	7 850 000,00 zł
Rok 2028	8 250 000,00 zł
Rok 2029	8 625 000,00 zł
Rok 2030	9 120 000,00 zł

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest jednak możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu. Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

VII. Wdrożenie, monitorowanie i ewaluacja Strategii

Zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lyski na lata 2025-2030 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Lyskach

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiągniętych rezultatów i realizowanych działań. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych.

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów Strategii. Celem ewaluacji jest doskonalenie

działań podejmowanych w jej ramach. Z prowadzonej ewaluacji może wyniknąć również potrzeba przeprowadzenia aktualizacji Strategii w celu dostosowania jej do zmienionych uwarunkowań prawnych, społeczno-gospodarczych i.t.p.

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lyski przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności gminy jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców;
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej;
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa;
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- zmniejszenia skali przemocy domowej.

VIII. Zakończenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lyski na lata 2025-2030, to dokument stanowiący o realizowaniu lokalnej polityki społecznej. Określa on cele, zadania, wybór kierunków działań oraz alokację środków niezbędnych dla jej realizacji.

Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, co pozwala na rozwój i pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz samorządem

w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. Jej celem będą długofalowe działania polegające na przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom społecznym i na rzecz poprawy, jakości życia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lyski dostosowana jest do zidentyfikowanych, w procesie badawczym, potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

WÓJT
Sylvia Gabryelska-Ritzka

Spis tabel

<i>Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Lyski.....</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 2. Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Lyski.....</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 3. Liczba mieszkańców Gminy Lyski.....</i>	<i>6</i>
<i>Tabela 4. Stan organizacji szkół podstawowych w Gminie Lyski.....</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 5. Stan organizacji przedszkoli publicznych i niepublicznych w Gminie Lyski.....</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 6. Powody przyznania pomocy społecznej.....</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 7. Realizacja programu Opieka wychnieniowa dla Jednostek Samorządu Terytorialnego..</i>	<i>19</i>
<i>Tabela 8. Realizacja programu Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego.....</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 9. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Lyski.....</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 10. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Lyski w latach 2021-2024.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 11. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego do sprawa Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Lyski w latach 2021-2024.....</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 12. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych.....</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 13. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2021-2024.....</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 14. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2021-2024 i odpłatność gminy za pobyt mieszkańca.....</i>	<i>27</i>
<i>Tabela 15. Liczba seniorów korzystających z usług Dziennego Domu Senior+ .....</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 16. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lyski na lata 2025-2030.....</i>	<i>47</i>

WÓJT
Sylwia Gabrylska-Ritzka

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.). Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Z kolei zgodnie z art. 16b ust. 2 w/w ustawy strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

1. diagnozę sytuacji społecznej;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią
3. określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lyski na lata 2025-2030 wyznacza cele strategiczne i działania, których osiągnięcie w znaczący sposób może przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu polityki społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji rządowej, samorządowej i partnerów społecznych.

Wójt Gminy Lyski

Sylwia Gabryelska-Ritzka

